

Extra uppföljning med anledning av covid-19

Göteborgs Stad Kollektivtrafik AB
2020

Innehållsförteckning

1	Uppföljning av effekter och åtgärder med anledning av covid-19 pandemin.....	3
1.1	Hur har pandemin påverkat verksamheten under våren och sommaren?.....	3
1.2	Vilka åtgärder har vidtagits för att begränsa/eliminera negativa konsekvenser för verksamheten samt vilka effekter har uppstått av åtgärderna?	5
1.3	Vilka konsekvenser ser ni för verksamheten framöver om samhället fortsätter att påverkas av pandemin?	7
1.4	Hur planerar förvaltningen/bolaget för att möta dessa konsekvenser?	9
1.5	Vilka behov av samarbeten/samverkan i staden bedömer ni behövs för att säkra fortsatt leverans av ert grunduppdrag?	10

1 Uppföljning av effekter och åtgärder med anledning av covid-19 pandemin.

1.1 Hur har pandemin påverkat verksamheten under våren och sommaren?

Koncernen består av moderbolaget Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (GSK) och de tre dotterbolagen Göteborgs Spårvägar AB (GSAB), GS Buss AB (GSB) och GS Trafikantservice AB (GST). GSAB ägs till 85% av GSK och 15% av Västtrafik (VT). Göteborgs Stads ändamål med verksamheten är att tillgodose stadens behov av en effektiv, miljö- och kvalitetsmässig kollektivtrafik.

GSK

Under årets två första månader gick verksamheten enligt plan med god leveransnivå och låg sjukfrånvaro.

Under februari och mars eskalerade arbetet med att förhindra smittspridning av Covid-19. Första halvan av 2020 har på många sätt satt bolagen på prov. Inledningsvis i att följa med i den snabba utvecklingen med nya direktiv, snabba beslut om nödvändiga åtgärder och att samtidigt hålla informationsflödet till chefer, medarbetare och fackliga företrädare uppdaterat. Senare på våren består utmaningen i att hitta ett hållbart sätt att driva och utveckla verksamhet i det nya läget.

Under våren kom direktiv om att hålla avstånd i kollektivtrafiken och sedan även om att undvika onödiga resor. Cykel och promenad lyftes fram som alternativ. Västtrafik ansvarar för all kommunikation med resenärerna och i tät dialog med dem har budskap kring att undvika trängsel, nära kontakt med förare etc. tagits fram. Med kulmen kring helger med fint väder har varierande omfattning av trängsel i kollektivtrafiken rapporterats.

En viss inskränkning i rörelsefrihet i samhället kan ha blivit en konsekvens av tidvis glesare trafik. Dessutom har den planerade kundnöjdhetsundersökningen ombord (KNO) stoppats efter att oro från resenärer och intervjuare noterats. Sammantaget bedöms dock konsekvenserna för samhällets skyddsvärden vara begränsade.

Organisation, medarbetare och chefer har utmanats under perioden. Chefer och arbetsledning fick också en klart högre arbetsbelastning till följd av många samtal med oroad medarbetare, information till medarbetarna om åtgärder och daglig lägesrapportering.

Utifrån olika avtal med VT och övriga uppdragsgivare påverkas dotterbolagen olika.

GSAB har ett direkt-tilldelat uppdrag som innebär full kostnadstäckning medan GSB och GST har avtal upphandlade i konkurrens. Den största ekonomiska påverkan för GSB är att med minskat resande så minskar intäkterna då vi i avtalet har incitament för antalet resande.

För de verksamheten är till för

GSAB

Mängden genomförd trafik har påverkats i olika omfattning under perioden. Det är framför allt ökad frånvaro på grund av egen sjukdom och VAB bland spårvagnsförare som påverkat leveransen till resenärerna. I mitten av mars kördes trafik enligt en reducerad tabell (ca 75 % av normal trafik) som kompletterades med så kallade ordervagnar (vagn utöver tidtabell) då så var möjligt. I takt med att frisknärvaron ökat har även trafikutbudet ökat och i skrivande stund går trafiken enligt ordinarie sommartidtabell. Med nuvarande nivå på sjukfrånvaro bedömer bolaget att det är möjligt att leverera trafik enligt normal tidtabell även i höst. Kapaciteten i spårvagnsnät och vagnar är hårt utmanad i normala fall. Trängsel har förekommit även om mängden resande beräknas ha minskat till ungefär hälften.

GSB

Antalet resenärer med våra bussar på linjerna 16X, 17, 59, 60 och 62 sjönk kraftigt från vecka 9 till vecka 13. Resandet sjönk från i snitt ca 350 000 resor per vecka till i snitt ca 190 000 resor per vecka. Ser vi till hela perioden januari till juni har resandet minskat med 24% jämfört med samma period 2019, varav april till juni står för en minskning med 40%.

Under hela perioden då pandemin har pågått har busstrafiken levererats fullt ut och dessutom varit förstärkt med extra turer under vissa perioder för att minska risken för trängsel på bussarna.

GST

Verksamheterna har under våren och sommaren kunnat svara upp till beställarnas krav på leverans.

Västtrafiks behov av informatörer från Resurspoolen har minskat då ett flertal evenemang i staden har ställts in såsom Göteborgsvarvet, Cortégen samt demonstrationerna på Första maj. Avdelningarna Hållplatservice och Skyltverkstaden har också upplevt en minskad efterfrågan på tjänster kopplade till inställda evenemang.

Avdelning Hittegods har fått ett minskat inflöde av upphittat gods till följd av ett minskat resande i kollektivtrafiken. Detta påverkar dock inte intäkterna från avtalet som är fast reglerat.

Organisation, medarbetare och chefer

GSAB

Organisation, medarbetare och chefer har utmanats under perioden.

Arbetsbelastningen har i många fall ökat på grund av kollegors sjukfrånvaro eller nya arbetsuppgifter till följd av pandemin såsom behov av riskbedömning med påföljande åtgärder. Chefer och medarbetare har också fått hantera en ökad generell oro.

GSB

I mitten av mars steg sjukfrånvaron brant hos våra bussförare och gick från ca 7% till som mest runt 17% i slutet av mars. Oron hos medarbetarna steg också kraftigt i takt med ökningen av antal konstaterade fall av Covid-19. Vi fick också flera förare som lades in på sjukhus med konstaterad smitta och i några fall inlagda på IVA. Chefer och arbetsledning fick också en klart högre arbetsbelastning till följd av många samtal med oroad medarbetare, information till medarbetarna om åtgärder och daglig lägesrapportering.

GST

Den låga sjukfrånvaron under årets första månader ökade under perioden mars till maj men har därefter återgått till en normalt låg nivå. Medarbetare med möjlighet att arbeta hemifrån har gjort detta men i begränsad omfattning.

Där verksamheterna påverkades av den förhöjda sjukfrånvaron kunde leveranserna ändå hållas med hjälp av timvikarier.

Medarbetare och chefer har under perioden arbetat målmedvetet för att hålla avtal. Ingen större oro har kunnat ses från medarbetare och chefer inom organisationen.

Ekonomiska konsekvenser

GSAB

Ökad sjukfrånvaro har i vissa delar medfört ökade personalkostnader för ersättare. Bolaget har fått ersättning för ökad sjukfrånvaro. Åtgärder efter riskbedömningar har medfört ökade kostnader i form av arbetstid och material. På ett övergripande plan påverkas inte resultatet i någon större utsträckning.

GSB

Den största ekonomiska påverkan för GSB är att intäkterna minskar när passagerarantalet minskar, eftersom avtalet ger incitament för antalet resande. I budget 2020 är resandeincitamentet 62 mkr, dvs ca 32% av den totala trafikintäkten (195 mkr). I juni slöts ett tilläggsavtal med Västtrafik som innebär att GSB erhåller incitamentsersättning beräknat på 85% av 2019 års resandestatistik från mars 2020 till och med december 2020. Intäkterna avseende resandeincitamentet för perioden januari tom. juni 2020 landar på ca 4,2 mkr lägre än budgeterat. För hela 2020 beräknas resandeincitamentet bli ca 11 mkr lägre än budgeterat.

GST

Enligt majprognosen beräknas omsättningen för helåret att sjunka från budgeterat 57,8 mkr till 55,3 mkr. Årets resultat beräknas minska från 1,7 mkr till 1,0 mkr. Avvikelserna från budget beror på ökade kostnader för sjukfrånvaro och vikariat tillsättningar samt uteblivna intäkter till följd av minskade beställningar för inställda evenemang i staden.

1.2 Vilka åtgärder har vidtagits för att begränsa/eliminera negativa konsekvenser för verksamheten samt vilka effekter har uppstått av åtgärderna?

GSK

Ledningen i samtliga dotterbolag har sammanträtt med betydligt tätare frekvens som varierat utefter behov. Syftet har varit att följa utvecklingen internt och kunna vidta åtgärder för att mildra konsekvenser i verksamheten. Ledningen har också säkerställt att nya råd från myndigheter har uppmärksammats och följts samt att behov av samordning med Västtrafik fullföljts.

GSK har sedan pandemins början tillsammans med dotterbolagen tagit fram åtgärder för att begränsa/eliminera negativa konsekvenser för resenärerna.

För de verksamheten är till för

GSAB

Åtgärder för resenärerna har framförallt handlat om förebyggande av trängsel. Justeringar av tidtabell, styrning av tillgänglig trafik mot trånga linjer, uppföljning av trånga vagnar är exempel på åtgärder. Städ rutiner i spårvagnar har också utökats med tätare avtorkning av ytor i passagerarutrymmen.

GSB

GSB har under hela perioden pandemin pågått levererat full trafik och även förstärkt så mycket som möjligt för att förhindra trängsel på bussarna. Vi har förmedlat budskapet till kunderna om att tänka på att hålla avstånd och minska trängsel på bussarna genom utrop i högtalarna och olika typer av anslag/dekaler på fordonen.

GST

En kontinuitetsshanteringsredovisning är framtagen enligt MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap), förlaga ”Planeringsstöd-för-bortfall-av-personal-varor-och-tjänster”. Denna visar på att verksamheterna inte har några kritiska leverantörer av varken varor eller tjänster. Detta tillsammans med de bemanningsresurser vi har innebär att vi inte ser några risker för vår leverans till kund i nuläget.

Organisation, medarbetare och chefer

GSAB

- Löpande information om rekommendationer för att hindra smittspridning till medarbetare i flera kanaler.
- Identifiering av annat behov av information/kommunikation - skyltar vid exempelvis förarhytter och i uppehållsrum.
- Påminnelser till medarbetare om möjlighet till stödsamtal.
- Sammanhållen riskbedömning och uppföljning av densamma.
- Tätare (veckovis) samverkan med fackliga representanter och skyddsombud.
- Justeringar i matsalarnas utbud och lokaler.
- Avspärningar och andra åtgärder på och kring förarplats.
- Utökade städrutiner i kontor och fordon.

GSB

- En kontinuitetsplan enligt mall från MSB togs fram i början av mars. Efter denna plan gjordes en genomgång av åtgärder för att stärka organisationen vid behov framförallt i de mest kritiska delarna.
- Riskbedömning gjordes och handlingsplan uppdateras regelbundet.
- En reduceringsplan (minskad trafikutsättning) togs fram som endast ska tas i bruk om personalläget blir svårt.
- Daglig uppföljning av personalläge, fordonstillgång mm har skett från den 16:e mars.
- Avspärning gällande på- och avstigning genom framdörrarna samt användning av främre sittplatser beslutades om och genomfördes från och med 18 mars.

- Ökad städning från den 19:e mars av toaletter och kök i rast och pauslokaler. Tvättservetter delas ut till förare.
- Information till medarbetare med uppmaningar som alla bör tänka på och respektera för att minska smittorisken mellan varandra.
- Handdesinfektionsmedel i småflaskor utdelade till alla medarbetare.
- Regelbundna avstämningsmöten med partnerrådet hos Västtrafik har skett.
- Vårens arbetsplatsträffar ställdes in pga. hög sjukfrånvaro samt att förhindra risken för smitta vid sammankomster.
- Under sommaren har vi erbjudit alla medarbetare antikroppsscreening Covid-19 genom vår företagshälsovård och vi som arbetsgivare får återkoppling på gruppnivå i slutet av augusti.

Effekterna av åtgärderna är dels att vi har kunnat leverera full trafik under hela perioden och dels att minska oron hos våra förare framförallt genom avstängningen runt förarplatsen. Förhoppningsvis har också åtgärderna minskat smittspridningen hos våra medarbetare.

GST

- En kontinuitetsshanteringsredovisning är framtagen enligt MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) förlaga ”Planeringsstöd-för-bortfall-av-personal-varor-och-tjänster”.
- Vid ordinarie personals sjukfrånvaro har varje vikariat tillsättning kritiskt granskats för att hålla nere kostnaden. På Hittegods har ett flertal pass inte tillsatts.
- Daglig uppföljning av sjukfrånvaron har genomförts för att snabbt kunna reglera personalbehovet som behövs för en fullgod leverans.

Ekonomiska konsekvenser

GSK

De åtgärder dotterbolagen gjort har ökat vissa kostnader men den största ekonomiska konsekvensen för hela koncernen är som beskrivits i avsnitt 1.1 (framför allt GSB) de minskade intäkterna på grund av minskat resande.

Vilka effekter vidtagna åtgärder fått.

GSK

Vi har kunnat fullfölja våra åtaganden mot våra beställare.

1.3 Vilka konsekvenser ser ni för verksamheten framöver om samhället fortsätter att påverkas av pandemin?

GSK

Göteborgs Stads ändamål med koncernens verksamhet är att tillgodose stadens behov av en effektiv, miljö- och kvalitetsmässig kollektivtrafik. Med nuvarande

trafikavtal för GSB finns en riskfaktor att trängseln på bussar medför en smittspridning och om pandemin dessutom blir långvarig eller om det kommer en andra våg så riskerar detta att andra viktiga samhällsfunktioner blir påverkade av att anställda inte kommer till jobbet.

I detta läge kommer också medarbetarnas uthållighet att minska och många kommer att bli uttröttade vilket försvårar våra leveranser.

Det kan finnas en risk för ytterligare åtstramningar i direktiv kring användande av kollektivtrafik. På längre sikt skulle det påverka verksamheten i form av förändrat resande eller nya krav på trafiksättning.

Ekonomiska konsekvenser av större mått kan uppstå då uppdragsgivaren, Västtrafiks, intäkter påverkas mer direkt av det minskade resandet. Det skulle kunna resultera i besparingsprogram genom effektivisering eller minskning av trafikutbudet i regionen.

För de vi är till för

GSAB

Det kan finnas en risk för ytterligare åtstramningar i direktiv kring användande av kollektivtrafik. På längre sikt skulle det påverka verksamheten i form av förändrat resande eller nya krav på trafiksättning. Om sjukfrånvaron inom bolaget håller sig på den nivå där den legat under maj och juni så klarar bolaget att leverera sitt uppdrag gentemot Västtrafik och Trafikkontoret på nuvarande nivå.

GSB

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion och behövs för att människor ska kunna ta sig till sina arbeten, skolor och andra viktiga anledningar. Trängsel på bussarna är en stor riskfaktor för smittspridning och om pandemin blir långvarig eller om det kommer en andra våg riskerar detta att andra viktiga samhällsfunktioner blir påverkade av att anställda inte kommer till jobbet.

När gymnasie- och högskolorna öppnar efter sommaren kommer det att bli en ny påfrestning i kollektivtrafiken med större risk för smittspridning. Detta kommer att bli en viktig sak att tillsammans med Västtrafik och Staden bevaka och hitta åtgärder för att minska trängseln.

GST

Ingen större påverkan om förändringarna kvarstår i samma omfattning som nu. Svårt bedöma påverkan om förutsättningarna förändras radikalt men leveransen kan komma påverkas om visst material inte går att uppbringa. Dock finns idag flera leverantörer av material till Hållplatsservice och Skyltverkstaden. Beställaren är i huvudsak ansvarig för material till Hållplatsservice.

Organisation, medarbetare och chefer

GSAB och GSB

För organisationen, framförallt GSAB och GSB, kan en långvarig eller ökad våg av pandemin bli besvärlig. Under mars och april med oro och många sjuka medarbetare belastades organisationen mycket. Under maj och juni har situationen lugnat ner sig betydligt. Kommer vi tillbaka till ett läge liknande i början av april finns risker för att många kommer att känna sig uttröttade och en längre tid av hög ansträngning i organisationen kan leda till ökad ohälsa av andra orsaker än Corona.

GST

Ingen större påverkan om förändringarna kvarstår i samma omfattning som nu.

Svårt att bedöma påverkan om förutsättningarna förändras radikalt. Omfördelning av arbetsuppgifter kan på sikt bli aktuell om någon verksamhet får svårt att klara sin leverans.

Ekonomiska konsekvenser

GSAB

Sekundära ekonomiska konsekvenser av större mått kan uppstå ifall uppdragsgivaren, Västtrafiks, intäkter påverkas mer direkt av det minskade resandet. Det skulle kunna resultera i besparingskrav samt minskad beställning från uppdragsgivaren.

GSB

GSB får drygt 30% av intäkterna av incitament för resandet och när detta minskar påverkar det ekonomin kraftigt. Om pandemin inte återkommer i en andra våg är Västtrafiks uppskattning att resandet kommer att minska med 12 - 15% år 2021. Västtrafik har också fått betydande minskade intäkter pga. av minskat resande och har aviserat besparingsprogram genom effektivisering eller minskning av trafikutbudet i regionen.

GST

Ökade kostnader för anskaffning av material och personal.

1.4 Hur planerar förvaltningen/bolaget för att möta dessa konsekvenser?

GSK

GSAB och GSB sammanträder med Västtrafik för tidig dialog kring ekonomiska förutsättningar och deltar i Stadens Samverkansmöten Covid-19. Diverse åtgärder vidtas för att minska trängsel i kollektivtrafiken så länge som pandemin pågår.

GSAB

En fortsatt tät information och dialog i organisationen planeras.

GSB

Förhoppningen är att kunna utföra arbetsplatsträffar under hösten och där ha en dialog med förare om hur de upplever situationen och kunna möta detta med bra åtgärder om nödvändigt. Vi kommer också att uppdatera vår kontinuitetsplan, riskbedömning och handlingsplan efter sommaren.

GST

Sjukfrånvaron i organisationen följs även fortsättningsvis och vikarier tillsätts efter behov från egen Resurspool alternativt inhyrd personal från upphandlade bemanningsföretag.

Det förs även en dialog med bolagets leverantörer rörande leveransförmågan.

1.5 Vilka behov av samarbeten/samverkan i staden bedömer ni behövs för att säkra fortsatt leverans av ert grunduppdrag?

GSK

Vi ser att det är viktigt att staden samverkar med Västtrafik för att se över frågan om trängsel i kollektivtrafiken och runt hållplatser. Detta är också en viktig fråga för våra förare som känner stor oro för smitta när det blir trångt på bussarna. För GSAB är Trafikkontoret en viktig samverkanspart. Eventuellt kan planering av större avstängningar av trafik på grund av exempelvis byggnadsarbeten behöva samordnas utifrån nya parametrar om faktorn trängsel ombord ska hanteras på annat sätt än i dag.